

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji

Kwalifikacja - podgląd

Nazwa kwalifikacji

Wprowadzanie i monitorowanie programów zapobiegania przemocy rówieśniczej w szkołach

Skrót nazwy

Rodzaj kwalifikacji

kwalifikacja cząstkowa

Poziom PRK/ERK

6

Krótką charakterystyka kwalifikacji, obejmująca informacje o działaniach lub zadaniach, które potrafi wykonywać osoba posiadająca tę kwalifikację

Osoba posiadająca kwalifikację „Wprowadzanie i monitorowanie programów zapobiegania przemocy rówieśniczej w szkołach” samodzielnie (w rozumieniu gotowości do podjęcia odpowiedzialności, zaplanowania prac, podejmowania decyzji) planuje i realizuje rozwiązania, mające na celu długoterminowe zapobieganie występowaniu przemocy rówieśniczej w tym m.in. wykluczaniu i prześladowaniu rówieśniczemu. Korzysta z rozległej wiedzy dotyczącej dynamiki grupy rówieśniczej, zagadnień na temat powodów występowania i wymiarów przemocy oraz prześladowania rówieśniczego, a także wiedzy na temat efektywnych sposobów jej zapobiegania. Osoby posiadające kwalifikację „Wprowadzanie i monitorowanie programów zapobiegania przemocy rówieśniczej w szkołach” mogą znaleźć zatrudnienie na różnych szczeblach systemu oświaty i podejmować zadania związane z przygotowaniem i wdrażaniem programów wychowawczo-profilaktycznych w obszarze przemocy rówieśniczej w szkole. Potwierdzenie posiadania kwalifikacji może być istotnym elementem rozwoju kariery zawodowej nauczycieli-wychowawców i dyrektorów szkół.

Orientacyjny nakład pracy potrzebny do uzyskania kwalifikacji [godz.]

260

Grupy osób, które mogą być zainteresowane uzyskaniem kwalifikacji

Uzyskaniem kwalifikacji „Wprowadzanie i monitorowanie programów zapobiegania przemocy rówieśniczej w szkołach” mogą być szczególnie zainteresowani dyrektorzy szkół, pedagodzy i psychologowie szkolni, doradcy metodyczni, pracownicy wojewódzkich ośrodków metodycznych, pracownicy kuratoriów oraz pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Wymagane kwalifikacje poprzedzające

Opis

Kwalifikacja pełna z minimum 6 poziomem PRK

Lista

W razie potrzeby warunki, jakie musi spełniać osoba przystępująca do walidacji

Posiadanie kwalifikacji pełnej co najmniej na 6 poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji lub ukończenie studiów pierwszego stopnia. Posiadanie kwalifikacji pedagogicznych niezbędnych do pracy w systemie oświaty (przygotowanie pedagogiczne w rozumieniu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, Dz. U. z 2020 r. poz. 1289).

Zapotrzebowanie na kwalifikację

Zjawiska przemocy szkolnej, dręczenia, wykluczania i izolowania dotyczą – w zależności od źródła – różnej liczby uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych (Komendant-Brodowska, 2014). W badaniach HBSC 2017/2018 w części poświęconej przemocy rówieśniczej (bullying) autorzy wskazują że w badanej grupie uczniów w wieku 11-15 lat w ostatnich 2 miesiącach przemocy doznało 23,5% badanych nastolatków było to 27,6% chłopców oraz 19,6% dziewcząt. Zaangażowanych w przemoc (zastraszanie, dręczenie innych) przynajmniej 1 raz w ostatnich 2 miesiącach: było 27,4% badanych nastolatków. Chłopcy częściej niż dziewczęta stosowali przemoc wobec swoich rówieśników (33,1% vs 21,8%) (Mazur J., Małkowska-Szkućnik A 2018). Dręczenie jest najbardziej dotkliwą formą przemocy. Uderza w samoocenę ucznia, niszczy pewność siebie, wzmacnia lęk i negatywny nastrój. Jak pokazują wyniki badania PISA 2015 (OECD 2017) szkoły, w których częściej dochodzi do dręczenia, uzyskują średnio o 47 punktów mniej w teście PISA**. Badania prowadzone w szkołach podstawowych w latach 2001-2006 ujawniły 15,5-29,8% odrzuconych uczniów (Deptuła, 2006), a w 2009 r. już 21,3% (Deptuła, 2013). W warszawskich gimnazjach publicznych 38% uczniów klasy pierwszej, 36% drugiej i 33% trzeciej doświadczyło przemocy fizycznej i psychicznej. W szkołach niepublicznych odpowiednio: 32%, 27% i 26% (Ostaszewski, Rusecka-Krawczyk i Wójcik, 2011). W badaniach i analizach można zauważyć różnice w postrzeganiu przemocy rówieśniczej przez uczniów i personel szkoły. Widać wyraźnie, iż nauczyciele, pedagodzy i dyrektorzy rozpoznają ewidentne przypadki przemocy, czyli przemoc fizyczną (pobicie, bójki, szturchanie etc.) i werbalną (przezywanie, dogadywanie, publiczne poniżanie etc.), wskazując na częste występowanie zachowań tego typu (Przewłocka, 2015; Wójcik et.al 2016). Uczniowie także deklarują, że są to najczęściej występujące rodzaje zachowań przemocowych. Wyraźna rozbieżność pojawia się wówczas, gdy badane jest postrzeganie innych, mniej oczywistych rodzajów przemocy. Aż 72% badanych nauczycieli nie potrafiło określić stopnia występowania agresji relacyjnej (wykluczania, ignorowania, pomijania w rozmowie, plotkowania, obgadywania etc.), seksualnej (komentarze dotyczące ciała, poklepywanie, dotykanie etc.) oraz cyberprzemocy (poniżanie i wykluczanie na forach internetowych, przesłanie obraźliwych zdjęć, kradzież tożsamości). Natomiast uczniowie zauważają, że w szkołach ma miejsce agresja relacyjna oraz wykluczanie i poniżanie w Internecie, głównie na Facebooku, gdzie według uczniów istnieje dużo sposobów okazywania niechęci i pogardy (Wójcik i in., 2015). Najprawdopodobniej więc pracownicy szkoły nie wiedzą o tego rodzaju zachowaniach lub nie interpretują ich w kategoriach prześladowania (Bauman i Del Rio, 2006). Sami uczniowie określają agresję relacyjną jako zachowania subtelne i przemoc w „białych rękawiczkach” lub „techniki szpilkowe”, mniej widoczne i trudne do jednoznacznego zdefiniowania, ale bardzo szkodliwe i krzywdzące dla ofiar (Craig, Pepler i Atlas, 2000; Wójcik i in., 2015). Istotnym aspektem wyjaśniającym przytoczoną rozbieżność może być niska wartość wskaźnika dla relacji nauczyciel – uczeń. W badaniu PISA (OECD, 2013 za Przewłocka, 2015)

wartość wskaźnika sytuuje Polskę na ostatnim miejscu wśród 29 badanych krajów. W porównaniu z pozostałymi badanymi krajami polscy uczniowie najgorzej określili nie tylko relacje z nauczycielami, ale także ich zainteresowanie samopoczuciem i sprawami uczniów, sprawiedliwość traktowania i gotowość do pomocy. Kolejnym bardzo istotnym problemem widocznym w badaniach jest brak zaufania uczniów do pracowników szkoły i nieinformowanie ich o sytuacjach prześladowania w klasie lub szkole. Przeprowadzone na ten temat badania wskazują na kilka możliwych przyczyn. Jedną z nich jest obawa przed nasileniem zachowań prześladowczych, zemstą agresorów i niechęcią pozostałych uczniów. Uczniowie odczuwają pogardę lub współczucie wobec osób informujących o tym, że są dręczone (Rigby, 2012). Wymieniając cechy i sytuację narażające na wykluczenie i prześladowanie, uczniowie są zgodni co do tego, że konfidenci są tępieni i niedopuszczani do spraw klasowych (Rigby, 2012; Wójcik i in., 2015a; Wójcik i Kozak, 2015). Ponadto, jak wyraźnie wynika z badań Tłuściak-Deliowskiej (2013), tylko co piąty uczeń deklarował, że w sytuacji przemocy poprosiłby o pomoc nauczyciela, w innych przypadkach uczniowie radzą sobie sami. Z najnowszych badań nad retrospektywnym spojrzeniem na przemoc rówieśniczą studentów kierunków pedagogicznych (Tłuściak-Deliowska, 2016) ponownie wyłania się obraz nauczycieli nieinterweniujących, mimo że mieli oni świadomość występowania problemu. Badani opisywali reakcje dorosłych jako niesystematyczne i przypadkowe, wyrażając swój żal i zawód w stosunku do nauczycieli i pedagogów. Badając opinie nauczycieli i pedagogów (Wójcik et. al. 2016) o sposobach zapobiegania przemocy, należy zauważyć, że wprawdzie ponad połowa badanych nauczycieli opisała wieloaspektowe działania zorientowane na rozwiązanie konkretnego problemu, takie, jak rozmowy, mediację, lekcje wychowawcze i kierowanie do poradni, ale tylko siedmioro opisało systemowe i kompleksowe działania, w tym pracę zarówno z agresorem, ofiarą jak i świadkami przemocy oraz zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron. Aż jedna czwarta badanych wskazała tylko na zastosowanie kar jako sposobu interwencji, w tym obniżanie oceny z zachowania, wpisywanie uwag i ujemnych punktów, a także rozmowy dyscyplinujące. Efektywność zintegrowanych programów antyprzemocowych w szkole, w zależności od warunków i sytuacji bazujących na konsekwentnym budowaniu wspierającego klimatu szkoły. Badania dotyczące zapobiegania przemocy rówieśniczej wskazują na sześć głównych sposobów działania: 1) punitwny i dyscyplinujący, 2) wzmacniający ofiarę, 3) mediacyjny, 4) odbudowujący, 5) wspierający grupę, 6) przyjmujący wspólną odpowiedzialność (Rigby, 2011). Stwierdzono, że nauczyciele mają tendencję do stosowania jednego rodzaju interwencji, mianowicie tradycyjnego modelu punitwno-dyscyplinującego i w wielu przypadkach nie mają świadomości istnienia innych, znacznie bardziej efektywnych metod. Może to być związane z podejściem preferowanym bądź narzuconym przez system szkolny, co zawęża działania podejmowane przez nauczycieli. Najefektywniejsze programy prewencyjne związane są z działaniami w całej społeczności szkolnej, wspierającymi grupę i podtrzymującymi wspólną odpowiedzialność. Widać to także w analizach IBE (Przewłocka, 2015) dotyczących klimatu szkoły i jego znaczenie dla funkcjonowania uczniów. Badacze koncentrują się przede wszystkim na kilkunastu wymiarach (np. rozumienie i sprawiedliwość zasad, relacje społeczne, bezpieczeństwo, głos uczniów i ich zaangażowanie) postrzeganej przez uczniów i nauczycieli rzeczywistości, które mogą mieć wpływ na rozwój uczniów, a jednocześnie są stosunkowo stabilne w czasie. Należy zwrócić uwagę, że najefektywniejsze programy budowania wspierającego klimatu szkoły opierają się na: zaangażowaniu uczniów, włączeniu rodziców i wszystkich pracowników szkoły (w tym personelu szatni, stołówek: osób dbających o czystość, pracujących na portierni i sekretariacie szkoły). Najbardziej znanym przykładem takiego programu, który przez lata przyniósł znaczący spadek przemocy rówieśniczej w Finlandii, jest projekt KIVA obejmujący wszechstronne, komplementarne działania podzielone na dwa zakresy: „działania dopasowane” dotyczące interwencji w poszczególnych przypadkach przemocy oraz „działania uniwersalne” dotyczące włączania uczniów w tworzenie bezpiecznej szkoły, programowych działań prospołecznych, prowadzenia

integracyjnych lekcji i spotkań, wpływania na grupę rówieśniczą w taki sposób, by sama zapobiegała zachowaniom prześladowczym. Kolejnym przykładem bardzo skutecznego programu jest OBPP (The Olweus Bullying Prevention Program), który zawiera cztery komplementarne komponenty na poziomie klasy, szkoły, indywidualnym i społecznościowym. W Polsce znanych jest kilka przykładów zintegrowanych programów, np. w Anglojęzycznej Szkole Podstawowej Oxford Primary School w Bielsku-Białej, gdzie w ramach polityki zapobiegania przemocy i nękania w szkole prowadzone są spójne działania włączające całą społeczność szkolną, a efektem jest pozytywna ocena klimatu szkoły, w tym bezpieczeństwa przez uczniów i rodziców. Efektywnym sposobem angażowania całej społeczności szkoły jest zastosowanie modelu badań partycypacyjnych, który oferuje metodę i podejście szczególnie ważne z punktu widzenia krytycznego stadium życia młodych ludzi. Pozwala on na zgłębienie istotnych aspektów życia młodzieży, dzięki ich własnym opiniom oraz podważenie obrazu wykreowanego przez dorosłych (Flutter, Rudduck 2004). Wykorzystanie metody badań partycypacyjnych wydaje się szczególnie istotne w tych aspektach życia młodych ludzi, do których dorośli nie zawsze mają dostęp. Relacje panujące w grupie rówieśniczej, przyjaźnie, konflikty czy rywalizacja stanowią jeden z najważniejszych czynników stanowiących o dobrostanie i komforcie życia uczniów. Patrząc na dynamikę nastoletnich grup rówieśniczych, nie można oprzeć się wrażeniu, że tylko sami uczniowie wiedzą, co dzieje się wewnątrz grupy. By zbudować wspierający i zgrany zespół klasowy, potrzebują jednak pomocy nauczycieli i wychowawców. Aby ci wiedzieli, jak pomóc, powinni jak najlepiej znać sytuację z punktu widzenia samych zainteresowanych – uczniów. Badania partycypacyjne wydają się więc idealnym rozwiązaniem (Bradbury-Huang 2010; Kane, Chimwayange 2014; Wójcik, Mondry, 2017). W Śląskich szkołach przeprowadzono projekt INKLA, w którym młodzież sama badała relacje rówieśnicze i projektowała działania interwencyjne. Wyniki projektu pokazały, że projekty partycypacyjne z udziałem młodzieży mogą być efektywną formą projektowania programów antyprzemocowych. Mogą się także przyczynić do zmiany procesów decyzyjnych w szkole (Wójcik, Mondry, 2017; Wójcik, 2018). Wskazuje na to także ewaluacja programu „Blżej” zaprojektowanego dla klas gimnazjalnych (Wójcik, Hełka, 2018). Niniejsza kwalifikacja stanowi odpowiedź na zarysowane powyżej problemy i potrzeby. Wprowadzenie kwalifikacji do ZSK pozwoli na dalszą profesjonalizację działań i lepsze przygotowanie osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w szkole. Osoby odpowiedzialne za programy wychowawcze w szkole, w szczególności dyrektorzy szkół, będą mogły w sposób profesjonalny i przy wsparciu Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji potwierdzać swoje umiejętności oraz efektywniej zatrudniać inne osoby odpowiedzialne za ten obszar działań szkoły. Wprowadzenie kwalifikacji do ZSK pozwoli też na szersze upowszechnienie promowanych w niej rozwiązań, co powinno się przyczynić do większej skuteczności działań podejmowanych przez szkoły w zakresie przemocy i bezpieczeństwa. Bibliografia: Bauman, S., Del Rio, A. (2006). Preservice teachers' responses to bullying scenarios: Comparing physical, verbal, and relational bullying. *Journal of Educational Psychology*, 98, 1, 219-231. Craig, W.M., Pepler, D., Atlas, R. (2000). Observations of bullying in the playground and in the classroom. *School Psychology International*, 21, 1, 22-36 Deptuła, M. (2006). Zmiany w zakresie kompetencji społecznej zachodzące u uczniów starszych klas szkoły podstawowej. W: M. Deptuła (red.), *Diagnostyka i profilaktyka w teorii i praktyce pedagogicznej* (s. 189-207). Bydgoszcz: Wydawnictwo Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego. Deptuła, M. (2013). *Odrzucenie rówieśnicze. Profilaktyka i terapia*. Warszawa: PWN. HBSC World Health Organization (2011). *Healthy policy or children and adolescents*, no. 6. Pobrano z http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0003/163857/Social-determinants-of-health--and-well-being-among-young-people.pdf?ua= Flutter, J., & Ruddock, J. (2004). *Consulting Pupils: What's in it for Schools?*. Routledge. Huang, H. B. (2010). What is good action research. *Action Research*, 8(1), 93-109. Kane, R. G., & Chimwayange, C. (2014). Teacher action research and student voice: Making sense of learning in secondary school. *Action Research*, 12(1), 52-77.

Komendant-Brodowska, A. (2014). Świadczenie przemocy na strukturalnym polu minowym. Analiza zależności między strukturą grupy a zakresem reakcji na agresję. *Decyzje*, (22), 117-146.

Mazur, J. i Małkowska, A., (2003). Sprawcy i ofiary przemocy wśród uczniów w Polsce. *Medycyna Wieków Rozwojowego*, 7(1), 121-283.

Mazur, J. i Kołło, H. (2006). Związek między przemocą rówieśniczą w szkole a samopoczuciem psychicznym uczniów gimnazjum. *Dziecko krzywdzone*, 5(1), 80-92.

Mazur, J., & Małkowska-Szkutnik, A. (2011). Mazur J., Małkowska-Szkutnik A. (red). (2018). *Zdrowie uczniów w 2018 roku na tle nowego modelu badań HBSC*, Warszawa: Instytut Matki. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi warszawskich gimnazjalistów klasy I-III (s. 50-51). Zakład Psychologii i Profilaktyki Zdrowia Psychicznego „Pro-M”.

Rigby, K. (2011). What can schools do about cases of bullying? *Pastoral Care in Education*, 29, 4, 273- 285

Przewłocka, J. (2015). Bezpieczeństwo uczniów i klimat społeczny w polskich szkołach: raport z badania. Instytut Badań Edukacyjnych. Sitek M., Ostrowska B. (red.). (2020). *Raport: PISA 2018 Czytanie, rozumienie, rozumowanie*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych

Rigby, K. (2012). *Bullying interventions in schools: Six basic approaches*. West Sussex: The Wiley- Blackwell Publishing Ltd.

Tłuściak-Deliowska, A. (2013). Deklaracja postaw wobec przemocy rówieśniczej wśród gimnazjalistów. *Psychologia Rozwojowa*, 18, 3, 75-86

Tłuściak-Deliowska, A. (2016). Retrospektywne spojrzenie na przemoc rówieśniczą w szkole. *Kultura i Edukacja*, 3. Wójcik, M., Hełka, A., Kozak, B., Błońska, M., Garbaciuk, A., & Małczak, M. (2015a). Zapobieganie wykluczeniu rówieśniczemu w gimnazjum. *Edukacja*, 3(134).

Wójcik, M., & Kozak, B. (2015a). Bullying and exclusion from dominant peer group in Polish middle schools. *Polish Psychological Bulletin*, 46. doi:10.1515/ppb-2015-0001

Wójcik, M., Hełka, A., Kozak, B., Wośko, A., & Błońska, M. (2016). Postrzeganie przez nauczycieli problemu przemocy rówieśniczej i jej przeciwdziałania w środowisku szkolnym. *Czasopismo Psychologiczne - Psychological Journal*, 22(2).

Wójcik, M., & Mondry, M. (2017). Student action research: Preventing bullying in secondary school— Inkla project. *Action Research*, doi:1476750317730652.

Wójcik, M., & Hełka, A. M. (2018). Meeting the needs of young adolescents: ABBL anti-bullying program during middle school transition. *Psychological Reports*, doi:0033294118768671.

Wójcik, M. (2018). The parallel culture of bullying in polish secondary schools: A grounded theory study. *Journal of Adolescence*, 69, 72-79.

Odniesienie do kwalifikacji o zbliżonym charakterze oraz wskazanie kwalifikacji ujętych w ZRK zawierających wspólne zestawy efektów uczenia się

Niektóre elementy efektów uczenia się, które zostały określone we wniosku, są realizowane w ramach studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich realizujących programy kształcenia związane z pedagogiką. Jednakże biorąc pod uwagę to w jakiej formie kwalifikacje pełne funkcjonują w systemie ZRK nie jest obecnie możliwe wskazanie wspólnych efektów uczenia z kwalifikacjami rynkowymi.

Streszczenie opinii uzyskanych podczas konsultacji projektu kwalifikacji

Wniosek został poddany konsultacjom z zainteresowanymi środowiskami. Stanowisko w sprawie wniosku przysłało siedem podmiotów (Komisja Kształcenia Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Zespół Boloński Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Stowarzyszenie Inspektorów Ochrony Danych Osobowych, Szkoła Podstawowa Integracyjna Nr 135, Szkoła Podstawowa nr 185 im UNICEF, Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kawalerów Orderu Uśmiechu). Cztery podmioty pozytywnie zaopiniowały projekt kwalifikacji, jeden zgłosił uwagi wskazujące na konieczność zmian w jej opisie, natomiast dwa podmioty wyraziły negatywną opinię na temat włączenia danej kwalifikacji do ZSK.

Typowe możliwości wykorzystania kwalifikacji

Uzyskanie kwalifikacji może wzmocnić pozycję zawodową osób pracujących w szkole i mających wpływ na działania dotyczące wdrażania ogólnoszkolnych programów, poszerzając ich zakres działań i pomagając w konsolidacji i ustrukturyzowaniu działań prowadzonych do tej pory. Potwierdzenie kwalifikacji „Wprowadzanie i monitorowanie programów zapobiegania przemocy rówieśniczej w szkołach” może być istotnym elementem rozwoju kariery zawodowej osób planujących i przygotowujących się do objęcia stanowiska dyrektora szkoły lub już pełniących tę funkcję.

Wymagania dotyczące walidacji i podmiotów przeprowadzających walidację

1. Etap weryfikacji 1.1. Zestawy efektów uczenia się są sprawdzane wyłącznie za pomocą następujących metod: test teoretyczny, analiza dowodów i deklaracji, prezentacja multimedialna, wywiad swobodny. 1. Test teoretyczny (walidacja efektu uczenia się „Posługuje się wiedzą dotyczącą diagnozy zapotrzebowania na programy zapobiegania przemocy w szkole” i efektu uczenia się „Posługuje się wiedzą dotyczącą badań partycypacyjnych” z zestawu efektów uczenia się 1 oraz walidacja wszystkich efektów uczenia się z zestawu efektów uczenia się 2). 2. Analiza dowodów i deklaracji w postaci analizy raportu z przeprowadzonych badań partycypacyjnych oraz przygotowania, wdrożenia i ewaluacji programu zapobiegania przemocy rówieśniczej (walidacja efektu uczenia się „Prowadzi badanie partycypacyjne” z zestawu efektów uczenia się 1 oraz walidacja wszystkich efektów uczenia się z zestawu efektów uczenia się 3). 3. Prezentacja multimedialna dotycząca opracowanego raportu z przeprowadzonych badań partycypacyjnych (walidacja efektu uczenia się „Prowadzi badanie partycypacyjne” z zestawu efektów uczenia się 1). 4. Wywiad swobodny – rozmowa z członkami komisji walidacyjnej (walidacja wszystkich efektów uczenia się z zestawu efektów uczenia się 1, 2 i 3). 1.2. Zasoby kadrowe Proces walidacji odbywa się przed komisją walidacyjną składającą się z trzech członków. Wszyscy członkowie komisji walidacyjnej muszą posiadać co najmniej wykształcenie wyższe (magisterskie) i co najmniej trzyletnie praktyczne doświadczenie w pracy z dziećmi lub młodzieżą w szkołach lub placówkach systemu oświaty (osoby takie jak: nauczyciel, dyrektor szkoły, psycholog lub pedagog szkolny). Ponadto co najmniej jeden członek komisji walidacyjnej musi posiadać co najmniej dwuletnie doświadczenie w zakresie kierowania szkołą lub zespołem szkół oraz co najmniej jeden członek komisji walidacyjnej musi posiadać stopień naukowy doktora (w dyscyplinie naukowej: psychologia, pedagogika) i udokumentowane doświadczenie w pracy naukowej w zakresie problematyki przemocy rówieśniczej. 1.3. Sposób organizacji walidacji oraz warunki organizacyjne i materialne Instytucja certyfikująca musi zapewnić salę z dostępem do komputera, projektora lub rzutnika oraz ekranu (do przeprowadzenia prezentacji multimedialnej). Walidacja może być, w całości lub w części, prowadzona zdalnie (on-line), pod warunkiem stosowania przez instytucję certyfikującą narzędzi on-line zapewniających wiarygodne sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie kwalifikacji rynkowej osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się. Narzędzia i metody stosowane w walidacji prowadzonej zdalnie powinny w szczególności umożliwiać identyfikację osoby przystępującej do walidacji, samodzielność pracy tej osoby i zabezpieczenie przebiegu walidacji przed ingerencją osób trzecich. 2. Etapy identyfikowania i dokumentowania Instytucja certyfikująca musi zapewnić kandydatom dostęp do doradcy walidacyjnego. Osoba pełniąca funkcję doradcy walidacyjnego powinna posługiwać się wiedzą dotyczącą: 1) profilaktyki i zapobiegania przemocy szkolnej i rówieśniczej; 2) metod walidacji dla danej kwalifikacji rynkowej; 3) systemu kwalifikacji zawodowych w Rzeczypospolitej Polskiej; 4) organizacji i funkcjonowania systemu oświaty w Rzeczypospolitej Polskiej.

Odniesienie do poziomu sektorowych ram kwalifikacji (o ile dotyczy)

Nie dotyczy

Data włączenia kwalifikacji do ZSK

2021-12-29

Podstawa prawna

Obwieszczenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 13 grudnia 2021 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Wprowadzanie i monitorowanie programów zapobiegania przemocy rówieśniczej w szkołach” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (Monitor Polski z 29 grudnia 2021 r. poz. 1198)

Syntetyczna charakterystyka efektów uczenia się

Osoba posiadająca kwalifikację rynkową „Wprowadzanie i monitorowanie programów zapobiegania przemocy rówieśniczej w szkołach” samodzielnie (w rozumieniu gotowości do podjęcia odpowiedzialności, zaplanowania prac, podejmowania decyzji) planuje i realizuje rozwiązania mające na celu długoterminowe zapobieganie występowaniu przemocy szkolnej, wykluczaniu i prześladowaniu rówieśniczemu. Podejmuje czynności mające na celu analizę układów interpersonalnych w szkole, norm zachowań rówieśniczych oraz klimatu szkoły postrzeganego przez uczniów. Czynnie włącza społeczność uczniów, nauczycieli i rodziców w projektowanie programów profilaktycznych. Powyższe działania realizuje, posługując się również wiedzą oraz umiejętnościami z zakresu prowadzenia badań partycypacyjnych. W swoich działaniach uwzględnia program wychowawczo -profilaktyczny oraz specyfikę szkoły. Podejmowane czynności wykonuje z wykorzystaniem specjalistycznej wiedzy dotyczącej dynamiki grupy rówieśniczej, przyczyn i wymiarów przemocy oraz prześladowania rówieśniczego, a także efektywnych sposobów zapobiegania tym zjawiskom. Doskonali i rozwija swoje kompetencje w oparciu o najnowsze wyniki badań i rekomendowane metody zapobiegania przemocy. Osoba posiadająca kwalifikację rynkową jest przygotowana do samodzielnej pracy, a także do pracy jako członek szerszych zespołów pedagogicznych. Może inicjować zmiany i innowacje w istniejących już programach wychowawczo-profilaktycznych, a także przeprowadzać ewaluacje i dostosowywać programy do jej wyników. Wdraża działania prewencyjne wpływające na poprawę klimatu szkoły.

Zestawy efektów uczenia się

Numer zestawu w kwalifikacji

1

Nazwa zestawu

Projektowanie i prowadzenie badań partycypacyjnych w społeczności szkolnej

Poziom

6

Orientacyjny nakład pracy [godz.]

70

Rodzaj zestawu

obowiązkowy

Poszczególne efekty uczenia się oraz kryteria weryfikacji ich osiągnięcia

Poszczególne efekty uczenia się oraz kryteria weryfikacji ich osiągnięcia

Efekt uczenia się

A. Posługuje się wiedzą dotyczącą diagnozy zapotrzebowania na programy zapobiegania przemocy w szkole

Kryteria weryfikacji

– omawia źródła i sposoby pozyskiwania informacji dotyczących problemu przemocy rówieśniczej w szkole; – omawia sposoby zbierania danych dotyczących przemocy rówieśniczej od uczniów, nauczycieli i rodziców; – analizuje potrzeby w zakresie współpracy z instytucjami spoza szkoły w zakresie pozyskiwania danych o występowaniu przemocy, w tym o liczbie i rodzajach interwencji związanych z agresją i przemocą, dozorach kuratorów sądowych, sprawach skierowanych do sądu rodzinnego, rozmiarach zjawiska przemocy w rodzinach uczniów; – omawia metody diagnozy potrzeb indywidualnych i grupowych w zakresie profilaktyki przemocy rówieśniczej; – analizuje specyfikę i trudności, jakie mogą wystąpić podczas zbierania informacji o przemocy rówieśniczej (problem anonimowości, specyficzna kultura szkoły i panujące w niej normy, przekonania nauczycieli i rodziców).

Efekt uczenia się

B. Posługuje się wiedzą dotyczącą badań partycypacyjnych

Kryteria weryfikacji

– omawia podstawowe zasady prowadzenia badań partycypacyjnych w społeczności szkolnej; – omawia zasady prowadzenia obserwacji w szkole; – omawia metody i narzędzia stosowane podczas badań partycypacyjnych, takie jak Photovoice; – omawia założenia prowadzenia konsultacji z uczniami; – omawia zasady i założenia budowania uczniowskich zespołów partycypacyjnych.

Efekt uczenia się

C. Prowadzi badanie partycypacyjne

Kryteria weryfikacji

– zbiera i opracowuje informacje dotyczące sytuacji w społeczności szkolnej w zakresie relacji interpersonalnych, w tym przemocy rówieśniczej; – przygotowuje plan badań z uwzględnieniem zastosowanych narzędzi partycypacyjnych, takich jak: debata, burza mózgów; – prowadzi działania z uczniami, uwzględniając zasady budowania wspierającej społeczności oraz dawania poczucia mocy (empowerment psychologiczny i grupowy); – opracowuje wraz z uczniami rozwiązania dotyczące zdiagnozowanej sytuacji (problemu); – prezentuje opracowany samodzielnie raport z badań partycypacyjnych; – analizuje trudności związane z partycypacyjnym podejściem do rozwiązywania problemów w szkole.

Numer zestawu w kwalifikacji

2

Nazwa zestawu

Posługiwanie się wiedzą dotyczącą przemocy rówieśniczej oraz ogólnoszkolnych programów

zapobiegania przemocy rówieśniczej

Poziom

5

Orientacyjny nakład pracy [godz.]

60

Rodzaj zestawu

obowiązkowy

Poszczególne efekty uczenia się oraz kryteria weryfikacji ich osiągnięcia

Poszczególne efekty uczenia się oraz kryteria weryfikacji ich osiągnięcia

Efekt uczenia się

A. Posługuje się wiedzą dotyczącą przemocy rówieśniczej

Kryteria weryfikacji

– przedstawia typologię zachowań przemocowych, podając ich konkretne przykłady i wskazując na zakres ich występowania w poszczególnych grupach wiekowych; – wymienia przejawy przemocy rówieśniczej; – omawia aspekty kultury przemocowej w grupach rówieśniczych; – wskazuje na zagrożenia związane z przemocą w Internecie, uwzględniając cyberprześladowanie; – podaje symptomy mogące wskazywać, że uczeń jest ofiarą przemocy w szkole i Internecie; – omawia konsekwencje występowania zachowań przemocowych dla poszczególnych uczniów i całego oddziału szkolnego; – omawia wspierającą rolę oddziału szkolnego oraz wychowawcy.

Efekt uczenia się

B. Posługuje się wiedzą dotyczącą ogólnoszkolnych programów z wychowawczo-profilaktycznych dotyczących zapobiegania przemocy rówieśniczej

Kryteria weryfikacji

– omawia uwarunkowania prawne i instytucjonalne związane z wdrażaniem programów wychowawczo-profilaktycznych w szkole (akty prawne, niezbędne dokumenty, obowiązki osób zarządzających szkołą); – omawia założenia, w tym sposób konstruowania, programu wychowawczo-profilaktycznego ze szczególnym uwzględnieniem działań dotyczących przemocy rówieśniczej (najważniejsze cele, zadania i sposoby ich realizacji oraz ewaluacji); – przedstawia i analizuje programy profilaktyczne dotyczące przemocy rówieśniczej rekomendowane w ramach systemu oświaty w Rzeczypospolitej Polskiej; – omawia założenia programów profilaktycznych o potwierdzonej skuteczności dotyczących zjawiska prześladowania.

Efekt uczenia się

C. Posługuje się wiedzą dotyczącą budowania klimatu szkoły

Kryteria weryfikacji

– wyjaśnia pojęcie klimatu szkoły; – omawia wymiary klimatu szkoły; – omawia działania

kadry pedagogicznej budujące pozytywny klimat szkoły; – omawia modele, techniki i programy budowania pozytywnego klimatu szkoły, z określeniem specyficznych warunków ich zastosowania; – analizuje znaczenie i przewidywany efekt poszczególnych działań w wybranych programach.

Numer zestawu w kwalifikacji

3

Nazwa zestawu

Projektowanie i wdrażanie działań zapobiegających występowaniu przemocy rówieśniczej w szkole lub zespole szkół

Poziom

6

Orientacyjny nakład pracy [godz.]

130

Rodzaj zestawu

obowiązkowy

Poszczególne efekty uczenia się oraz kryteria weryfikacji ich osiągnięcia

Poszczególne efekty uczenia się oraz kryteria weryfikacji ich osiągnięcia

Efekt uczenia się

A. Projektuje kompleksowe działania mające na celu zapobieganie przemocy rówieśniczej w szkole lub zespole szkół

Kryteria weryfikacji

– na podstawie przeprowadzonych badań partycypacyjnych oraz innych dostępnych informacji, w tym ewaluacji wewnętrznej szkoły, przygotowuje program zapobiegania przemocy rówieśniczej zawierający w szczególności: odniesienia do wymiarów klimatu szkoły wpływających zarówno na rozwój poznawczy, jak i na pozytywne relacje interpersonalne, zestawy kompleksowych działań oraz instrukcji dla szkoły, poszczególnych oddziałów szkolnych, pedagoga szkolnego, wytyczne dla wychowawców dotyczące rozmów z rodzicami, zestawy zajęć i działań dla uczniów, takie jak: konspekty zajęć wychowawczych, kluby uczniowskie, zajęcia pozalekcyjne, wycieczki integracyjne.

Efekt uczenia się

B. Wdraża opracowany program zapobiegania przemocy rówieśniczej w szkole lub zespole szkół

Kryteria weryfikacji

– wdraża zestawy instrukcji działań dla personelu szkoły, w tym nauczycieli, wychowawców, pedagoga szkolnego, wpływające na poprawę klimatu szkoły; – wdraża zestawy zajęć i działań dla uczniów, takie jak: konspekty zajęć wychowawczych, kluby uczniowskie, zajęcia pozalekcyjne, wycieczki integracyjne.

Efekt uczenia się

C. Ewaluuje program zapobiegania przemocy rówieśniczej w szkole lub zespole szkół

Kryteria weryfikacji

– prowadzi z uczniami warsztat partycypacyjny dotyczący wdrożonych w szkole działań profilaktycznych i ich rezultatów; – zbiera i analizuje dane dotyczące realizacji programu zapobiegania przemocy rówieśniczej przez społeczność szkoły, w tym działań podjętych przez uczniów, wdrożonych przez pracowników szkoły rozwiązań antyprzemocowych; – identyfikuje problemy związane z wdrażaniem poszczególnych działań i proponuje ich zmianę lub dostosowanie; – omawia propozycje działań podtrzymujących i monitorujących wprowadzany program zapobiegania przemocy rówieśniczej.

Informacje o instytucjach uprawnionych do nadawania kwalifikacji

Instytucja uprawniona do nadawania kwalifikacji

SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny

Data uzyskania uprawnień do nadawania kwalifikacji

2022-03-23

Termin wykonania ewaluacji zewnętrznej

Instytucja prowadząca ewaluację zewnętrzną

Sieć Badawcza ŁUKASIEWICZ - Instytut Technologii Eksploatacji

Data zawarcia umowy na pełnienie funkcji zewnętrznego zapewniania jakości wobec instytucji certyfikującej

2022-12-21

Status

aktywny

Wnioskodawca

SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny

Minister właściwy

Minister Edukacji i Nauki

Okres ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji i warunki przedłużenia jego ważności

Ważny bezterminowo

Termin dokonywania przeglądów kwalifikacji (dotyczy kwalifikacji rynkowych)

2031-12-29

Nazwa dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji

Certyfikat

Uprawnienia związane z posiadaniem kwalifikacji

Nie dotyczy

Kod dziedziny kształcenia

31 - Nauki społeczne

Kod PKD

Kod	Nazwa
85.6	Działalność wspomagająca edukację

Kod kwalifikacji w ZRK

6C312200001

Status

Włączona